

Toelichting Bedrijfsregeling 7: Schaderegeling schuldloze derde

De Raad van Toezicht Verzekeringen heeft in een groot aantal uitspraken stelling genomen tegen de verwijzing van een schuldloze derde door een verzekeraar naar een andere, eveneens bij het schadegeval betrokken, verzekeraar, met de motivering, dat niet de eigen verzekerde, maar die van de andere verzekeraar schuld treft aan het ontstaan van de schade.

Aan de goede naam van het schadeverzekeringsbedrijf wordt immers afbreuk gedaan, omdat de schade van de schuldloze derde in veel gevallen met aanmerkelijke vertraging wordt vergoed. De Raad heeft beslist dat in dergelijke gevallen de schade aan de schuldloze derde direct dient te worden vergoed, door de betrokken aansprakelijkheidsverzekeraars voor gemene rekening, dan wel door één van hen, zo nodig tegen overdracht door de schuldloze derde van zijn vorderingen uit hoofde van het schadegeval. Civielrechtelijke aansprakelijkheid en bewijs van de schuldloze derden mogen daarbij geen rol spelen.

Het is bekend, dat de vertraging in de toekenning van schadevergoeding waarop – naar aannemelijk is – de schuldloze derde reeds sinds het schadegebeuren aanspraak kon maken, niet door het publiek wordt aanvaard of wordt begrepen en aanleiding geeft tot de veronderstelling, dat verzekeraars daarmee gebruik maken van de omstandigheden, waarin de schuldloze derde buiten zijn toedoen is komen te verkeren.

Het moet worden erkend, dat schuldloze derden niet benadeeld mogen worden door een dergelijk dispuut. Deze bedrijfsregeling heeft ten doel een dergelijke benadeling te voorkomen.

Dit wordt bewerkstelligd door – kort gezegd – één van de betrokken verzekeraars (de regeland verzekeraar) te verplichten de schade op voorhand met de benadeelde te regelen, waarna de overige betrokken verzekeraars participeren. Op die manier wordt het dispuut daar gelegd waar het moet worden opgelost, namelijk tussen verzekeraars onderling.

Deze bedrijfsregeling is bedoeld voor WAM en AVP verzekeraars. Vaak doen zich echter situaties voor, waarin het onaanvaardbaar zou zijn uit het oogpunt van de goede naam van het verzekeringbedrijf dat de schuldloze derde verstoken blijft van een schadevergoeding als gevolg van een verschil van mening tussen WA verzekeraars, waarbij een AVB verzekeraar betrokken is. Derhalve ligt het voor de hand dat ook in die situaties, waarin deze bedrijfsregeling niet rechtstreeks van toepassing is, zoveel mogelijk naar analogie gehandeld wordt.

Toelichting op de artikelen

Artikel 2 - Voorwaarden voor toepassing en begripsomschrijvingen

Het uitgangspunt van deze bedrijfsregeling is het bestaan van dekking op het betreffende verzekeringcontract. Bestaat er geen dekking op de aangesproken verzekering, dan kan ook geen sprake zijn van toepassing van de onderhavige bedrijfsregeling. Met dien verstande dat bij een WAM-verzekering uitsluitend een beroep op het ontbreken van dekking gedaan kan worden, wanneer het een toegestane WAM-uitsluiting betreft, die in de betreffende polisvoorwaarden is opgenomen.

Bij aansprakelijkheid in groepsverband (artikel 6:166 BW) geldt dat alle deelnemers uit de groep WA verzekerd moeten zijn. De ratio hiervan is dat anders een partij betrokken zou zijn bij een niet voor hem geldende c.q. in het leven geroepen bedrijfsregeling.

Indien de totale schade onder het eigen risico blijft van een in beginsel betrokken verzekeraar, bestaat er geen dekking voor het schadegeval en is deze regeling derhalve niet van toepassing voor die verzekeraar.

De bedrijfsregeling kan ook van toepassing zijn op een schadegeval in het buitenland, maar niet als een buitenlandse partij betrokken is bij een schadegeval in Nederland.

Schuldloze derde

'Aannemelijk' in de zin van deze bedrijfsregeling is een feit dat naar ervaringsregels voldoende waarschijnlijk is te achten.

Met de zinsnede 'dat hem aan het ontstaan van het schadegeval geen schuld tref en/of het schadegeval hem niet valt toe te rekenen' wordt het volgende bedoeld.

Hiermee wordt tot uitdrukking gebracht dat de schadelijdende partij part noch deel heeft aan het ontstaan van een schadegeval, ongeacht of dat te maken heeft met het ontbreken van schuld of omdat het ontstaan van het schadegeval vanwege een andere oorzaak of omstandigheid hem niet valt toe te rekenen.

Een bepaalde handeling kan een kind of een lichamelijk of verstandelijk gehandicapte misschien niet verweten worden (vanwege het ontbreken van normbesef of vanwege het ontbreken van bepaalde capaciteiten), maar wanneer de gedraging wel heeft bijgedragen aan het ontstaan van een schadegeval is er sprake van 'schuld' in de zin van deze regeling.

Voorbeeld:

Groep kinderen jonger dan 14 jaar zijn betrokken bij een vechtpartij. Een tot deze groep behorend kind doet niet actief mee, maar onttrekt zich ook niet aan de groep. Wanneer dit kind schade zou lijden ten gevolge van deze vechtpartij, kan hij niet als schuldloze derde aangemerkt worden. Zijn gedraging, het zich niet onttrekken aan de groep, heeft bijgedragen aan het ontstaan van het schadegeval.

Voor de 'betrokkene' geldt dat hem op grond van de regels van risicoaansprakelijkheid de schade toegerekend kan worden (op grond van de wet) zonder dat hem enige schuld tref.

Voorbeeld:

Als een ruiter een paard laat galopperen en dat paard botst tegen een auto, dan is de ruiter de (schuld)aansprakelijke partij en rust er geen risicoaansprakelijkheid bij de eigenaar (schade niet veroorzaakt door de eigen energie van het dier). In dat geval is de ruiter 'betrokkene'.

Slaat het paard onverwacht met de ruiter op zijn rug op hol en botst het dan tegen een auto, dan is de eigenaar de (risico)aansprakelijke partij en rust er geen aansprakelijkheid bij de ruiter. In dat geval is de eigenaar 'betrokkene'. De eigenaar heeft geen schuld aan deze schade maar de schade valt hem wel toe te rekenen.

Voorbeeld:

Een groep kinderen, allemaal jonger dan 14 jaar, voetbalt op een drukke straat. Op enig moment raakt de bal een fietser, die ten val komt en daardoor gewond raakt. De ouders zijn hier 'betrokkene(n)' omdat hen de schade kan worden toegerekend (artikel 6:169 BW / 6:166 BW), terwijl die ouders zelf niet verwijtbaar gehandeld hebben of bij de onrechtmatige (voetbal) activiteit aanwezig (betrokken) waren. De fietser kan dus als 'schuldloze derde' worden aangemerkt en de ouders als 'betrokkenen'.

Stel dat in dit voorbeeld een van de voetballertjes de bal tegen een fietser aanschiet die daardoor ten val komt en vervolgens direct door een auto wordt overreden. De fietser is 'schuldloze derde'. De automobilist is 'betrokkene' evenals alle deelnemers c.q. hun ouders,

mits alle betrokkenen WA verzekerd zijn. Als bijvoorbeeld één deelnemer in de groep geen WA verzekering heeft dan is de onderhavige bedrijfsregeling weliswaar niet van toepassing maar kan de fietser voldoende rechten ontleenen aan de wet zelf (artikel 6:169 / 6:166 BW) en zal de schaderegeling op basis hiervan plaatsvinden (externe en interne aansprakelijkheid).

Een schuldloze derde blijft schuldloze derde ook al treft hem wel schuld aan de omvang van de door hem geleden schade. Denk daarbij aan het niet gebruiken van een helm of gordel.

Betrokken zijn hoeft niet te duiden op fysieke aanwezigheid. Als een zaak van een schuldloze derde wordt beschadigd waarbij de derde niet aanwezig is, dan geldt hij wel als schuldloze derde.

Ter nadere bepaling van de gedachten volgen enkele hoofdlijnen, ontleend aan uitspraken van de Raad van Toezicht met betrekking tot het begrip 'schuldloze derde':

- De Raad heeft geen aanleiding gevonden de hoedanigheid van schuldloze derden te beperken tot natuurlijke personen.
- De Raad is van oordeel dat de strekking van de bedrijfsregeling meebrengt dat deze ook van toepassing is wanneer een passagier van een betrokken motorrijtuig, zonder dat hij enige schuld heeft, bij een verkeersongeval schade lijdt.
- Indien de schuldloze derde ten gevolge van het schadegeval is overleden, zullen zijn nabestaanden in de zin van artikel 108 boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, eveneens als schuldloze derden worden aangemerkt.
- De regeling met betrekking tot de schuldloze derde is door de Raad niet van toepassing geacht in die gevallen, waarin één van de overige bij het schadegeval betrokkenen WA verzekerd was, de ander echter niet.
- De cascoverzekeraar, die de schade van zijn verzekerde – schuldloze derde – heeft vergoed, kan niet op zijn beurt worden aangemerkt als schuldloze derde. Anders gezegd: gesubrogeerde verzekeraars kunnen geen beroep op deze bedrijfsregeling doen.
- De werkgever die het loon van zijn gewonde werknemer doorbetaalt geldt ook niet als schuldloze derde. Anders gezegd: personen of instanties met een eigen recht kunnen geen beroep op deze bedrijfsregeling doen.

Artikel 3 - Schaderegeling bij toepassing bedrijfsregeling schuldloze derde

In artikel 3 is de schaderegeling verwoord tot en met de uitkering aan de schuldloze derde en de restitutie van ieders voorlopig aandeel hierin aan de regelende verzekeraar. In dit stadium van de schadebehandeling door de regelende verzekeraar dient elk conflict tussen de betrokken verzekeraars te worden vermeden.

Na deze fase bestaat de mogelijkheid voor verzekeraars te komen tot een andere verdeling van de schadelast in verband met de aansprakelijkheid.

Informatiefase (lid 2a)

Het is wenselijk alle betrokken verzekeraars in een zo vroeg mogelijk stadium volledig te informeren. Om de samenwerking van betrokken verzekeraars te bevorderen, zal de eerst

aangesproken verzekeraar binnen 3 maanden nadat hij bekend is geworden met de identiteit van alle andere betrokken verzekeraar, deze op de hoogte moeten stellen en is na deze termijn een beroep op participatie op grond van de onderhavige bedrijfsregeling niet meer mogelijk. Dit kan ook de onderlinge verrekening, na afwikkeling van de schade met de schuldloze derde, aanmerkelijk vereenvoudigen. Het verdient aanbeveling deze informatie niet te beschouwen als een uitnodiging tot inmenging, opdat de schadeafwikkeling met de schuldloze derde door de regelende verzekeraar in schadegevallen van geringe betekenis, niet wordt vertraagd.

Financiële participatie (lid 2b)

Participatie in de kosten van de schaderegeling ziet met nadruk niet op participatie in interne behandelingskosten of (in plaats daarvan) een (forfaitair) bedrag aan administratiekosten. In alle andere kosten, zoals expertisekosten, wordt wel geparticipeerd (voor motorrijtuigverzekeraars is dit in afwijking van bedrijfsregeling 4).

De verzekeraars participeren inclusief een eventueel van toepassing zijnd eigen risico (mits de totale schade hoger is dan het eigen risico). De verzekeringnemer is geen partij in deze bedrijfsregeling en mag van deze participatie geen gevolgen ondervinden.

Definitieve onderlinge verrekening (lid 3)

In beginsel zal door de regelende verzekeraar overdracht door de schuldloze derde van zijn vorderingen uit hoofde van het schadegeval worden nagestreefd, zulks mede in het belang van de overige bij het schadegeval betrokken verzekeraars.

Ook hier geldt: De verzekeraars dragen bij inclusief een eventueel van toepassing zijnd eigen risico (mits de totale schade hoger is dan het eigen risico). De verrekening van het eigen risico dient de betrokken verzekeraar met zijn eigen verzekeringnemer te regelen. De regelende verzekeraar wordt niet met het verhaal van het eigen risico van een ander betrokken verzekeraar belast.

Het laatste zinsdeel van dit artikellid ziet op de omstandigheid, dat 'outsiders' bij het schadegeval zijn betrokken. In dat geval zal de regelende verzekeraar in het belang van de overige betrokken verzekeraars in het bijzonder streven naar overdracht door de schuldloze derde van zijn vorderingen uit hoofde van het schadegeval.

Artikel 5 - Letselschade als gevolg van twee of meer ongevallen

De verzekeraar moet voorkomen dat voor een schuldloos slachtoffer een onduidelijke situatie ontstaat omtrent de vraag of, wanneer en door welke verzekeraar actie zal worden genomen ter regeling van de schade. Met name kan deze situatie ontstaan wanneer een bij een eerder ongeval opgelopen letsel verergert door een later ongeval. De discussie welke gevolgen aan welk ongeval zijn toe te rekenen, mag niet ten koste gaan van de benadeelde. Een verzekeraar is betrokken indien redelijkerwijs aannemelijk is dat haar verzekerde (voor een deel) aansprakelijk is voor het ontstaan van het ongeval en benadeelde stelt als gevolg hiervan letsel te hebben opgelopen.

Artikel 6 - Geschillencommissie Schadeverzekeraars

In aanmerking nemende, dat ieder 'incident' in de schadebehandeling van schuldloze derden tot vertraging leidt, is het aan te bevelen, niet anders dan in noodzakelijke gevallen een beroep op de GCS te doen. In elk geval dient de schadeafwikkeling niet in feite aan de GCS te worden overgelaten.